

"Ni baitara bea"

LAREKO

Noscete ipsum

Euzkotak badira, gure itzalnen agertzeak samurtzen dituela. Nai duenak nai duena eta beza; baño, euskaldunek gure itzalak baditugu. Arimako arazoetan eta gogozko miera anditzen egiten dugunaren arabera; ez littek kaltegari, gure itzalak bilatzea eta ematea.

Obenak, uts-egeiteak okef bideak, zuzendu nai ditugularik, lenik gu baitara bea ibidi egonik, ikasten ditugu gure gaizkinen bideak eta iturburuak.

Lendiziko lana arimaren onze gure obenak eta oitura txafren kontu arre da, gero ek damuturik beste bide zuzenagotik ibiltzeko asmoak artzea. "Mutatis mutandis" uneloko zerbitz egin bear dugu euzkotaren itzalak argitzeko.

Orai, nai nuke itz bat edo beste efan, euskaldunen itzalak Lenik: ez dakin arrazaren, baño euskaldun-letradunet artean itzal bat badugu elkarrekin itz-egiten et generalik. Afagifizkak da; euskaraz itz-egiten oti dugu, aguf egitean, osasuna aldean, egunaldiak edo uneloko befi ematean.

Nafika edo solas-sube arin batez mintzo bagara euskaraz ari gara. Baña irugafen eta edo bida, solas gai ilumago badugu, edo gañantzi andiko gayetan barna sartzen ari, bereala erdaraz.

Eta baldin alakoetan batek uste badu erdaraz argiago edo jakintsuki elkar adituko eta, ongi dago. Baña, nile ute, euskaraz oitual ez gaudekoz egiten dugula. Era eta bida: Noiztik asi gogo dugu euskaraz oitutzen?

Gai guztietarik euskaraz nagusitzeko ori da bide bat, zabalea expeda, guztientzat gurena.

Orañik, euskaldun letradunet euskara gugandik bantztereko guti aski dugula. Ez egia!

Jakina; ikastaro labufa egin ditugula, euskaraz nagusi agertzeko: ez da gauza nu bi izkuntza berezieta berdin nagusi izatea. Zeintan edaten ditugun befiak eta ikasturak, artan gaitezke trebenik eta artan lefatueneik.

Eraskipenik euskaraz artzen ez degulakoz neke zaigu edozein gairi buruz itzita. Zilegigoaz dela, sendakintzaz dela, Azieraz (pedagogia) ots jakintza arazoaz. Gogozatzko arketan jarduneko euskaraz ikasiak bear dugula, jakina; baño, euskaraz-egiteko ezbai da bide oherik itz-egitea baño; arabera, gogozatzko gayetan apustegiko ez da beste biderik gai oketaz euskaraz itz-egiten oitutzen ebaño.

Gis ortan aster ixil-araziko ginituen, uste dutenak euskaraz ez daitekela itz-eginen gauza batzuez besterik.

Aipaldi eran zuen "Axular" zenak, egiten ez dugun ori ez dela euzkararen efua, eta euskaldunen. Itz batean, euskaldun geyemak ez garela euskararen gai.

Gero euskaraz ikasiago bear dugula, kopeta goratzeko.

Orai, eskoletan anufak asi direlarik aritmética-geografía-geometría eta euskaraz, eta, euskaldun letradunet ez dugu gutiago egin bear, jakintza arazoetan euskaraz nagusitzeko.

EZUKADI umako euska lan edef batean, aren egileak "Lauaxeta" jaun gazueta, eta zu bezelako mutil-zar jatorfak..." deitzen zion. Nafika expata ez daiteke gauza ezkongabe bat, "solteron" deitu. Beldur naiz, lanaren egileak, ondo ez ditzken "zar" atezkiaren indara edo izenari ematen dion adarapena.

Beste eztabat bat sortu zaiagu: nik ez dakin euskar-izkelgaiak bateratzea on denik; eta, orain ez gaudela ofen ikasiak, gauza ofentan euskurik sarteko.

Baño, uste ditu on ginkulak, euskar ibizide bat bakaflu dugularik, aren arabera euskaraz hizketa era batean egin gure idazlanak. Orduan, gure eztabak xuritzeko izan dugu "lengua literaria", euskar idazkeria bat; eta ez orai bezela, gure eztabakoy erderara jo befa.

Euzko-erri-jakintza

BERTSO ZARRAK

Paratu biaf dogu kanta bat barria baldin supiziente bañeu memorija. Ezagutzen dodana da neure zalan andjia, baña ikusi ezker onelako premia, ezin egon nindeke esan bage egija.

Nai netke ian prale elo abadia ongi esplikatzeko Kristoren legia. Uste ixanagañik txit gixon bresia esin ixan mindeke zu baxen obia, ni bezelako gixon estudio bagia.

Kristiñau piel gustijk gagoz obligatubak, ongi guadafuduzeko amar mandamentubak.

Lenengo mandamentuba nai bañegu guadafdu Jaungoikoa bakaflu biañegu amadu. Len gaizki egiañik bafiz bañegu daznitu gauza nekatu, arima sekulako ez dedin kondenatu.

Zef dan konsideratzen jañiko bagina dama ixango genduke juramentu egina. Kostubre txarifa isten satu alegiañi asturik bijotzian propositu píña, il biañor gustijori emango deusku miña.

Iruñaren mandamentua nai bañegu itz-egin kuidatu jai egunin meazia uts-egin. Denpiora juan da buruari atz-egin, pulpitutik sari digube ots-egin impenhuban eretan edzala atsegina.

Munduan gugañik-an egindako pausuk, beti presente datukaz Jesus bildots mantsuak. Jesus'ek agintzen dausuk zerutik abixuak ondrua daiguzala gure gurasuak, nsegin aktu eztayen lizipeñen.

Uafa.—Bertso oneik, Ozerin'daf Markeñiñe 70 urteñan Maiarriko anderari entzun dira. Ta emakume onen diño, berari, gastetxuba zala, Bizkaia'taf Pantzeska 71 urteñan "Ixuña", ko gixonak irakatsi eusoza. Beraz, bertso oneik be oso zafak ixan biañ dabe.

MAÑARIKO. Uafa.—Neuftitz oneik jaunari batek egina-edo dira. Oso atseginañ yatzaz neuñi, bestiak zer esango daben etzaki bañia. Olerkari-bijotza eukan neufititz oreñik egin ebanazan. Tamala eferakada, geyegi ixan-tia. Goikuan amar agindubak, efi geyen-ten aukifuenten dira bertoetan, jaunariak, ba, umiai erakusteko neufititzetan jaftzen ebezan. Gai onetzañ lan berezia egin dagikegu. Efi gustijetako biltu a la zelako idaztia argitaldu geinkian! Euzkadi'ko efi geyen-ten gau batetaz diran neufititzak batzia gauza edeñia. Jakintza andirik eta biañ olako lanetarako, bañ Maiarriko" argi ofi txalorrik sutsubenak jo biañko dautsoguz. Emakume azkaf ta langile onena dogu. Lauaxeta.

GAUTEGIZ DE ARTEAGA

EUZKEL-IXENA.—Emengo eftxadanon ugutzan dabe geure adizkidez andaberan'daf Pilipa eta Otzamitz'af Toribeñen alabatxuka. Miren Mañe euzkel-ixenak jañi dautsez.

Olefa erakutsi dagilegung eftafai euzko-abeftzaletasuna mañe dogula. Ori da bida, Pilipa, ori.

KARMEL-JAYAK.—Zendokiz'ko jayak ospatu ziran igandian. Amañetan jaupa ixila. Auzotegi aretan Karmelen Amearen ja-yak ospatutzen dira.

Euzko-efomerije be egin zan jaupa-ostian. Afatsaldian be dantza ugari.

NASKALDIJA.—Bilbao'tik etoñ da Albonigatañ Poluikarpa. Emen ian zan Uriñet Juleñ be.

ABERZALIAK.—Asko gara errijon abeftzaletak, baña bananduta gabitz ardi-galdubak lez. Ganera euzkel-ixenak umiai iminden exira ausatzen. Ori eta aberiñan matasuna.

BASORDE. Uafa.—"Konke" labuftu egin dautzudaz, eta? Nagon ixilik. Orain arte be efi ofetakoak naiko gora-berarik erabili dot-eta.

ERNANDORENA ORTZLARI (DENTISTA) BRIM-KALEAN, 31, 2.º — DONOSTIA

Azalpenak Guzurrak...

Lauaxeta

Askoren bidia zein dan, ikasi dognu. Umiak ilargia eskaten dañuan, ezin emon ixaten yako. Baña tira, umiak etzaki zer eskaten daun. Parkatu dagiokegu.

Umiak etziranak, bafiz, ilargi-antzeko ezer eskaten debanien, zigofadia meresi-ixaten dabe. Oraingua ilargirk ez ei-dabe eskaten, gixonak buru-argi dirlakoa. Ixan be une-antzko agertza eztia bidekua. Ganera ilargia etzautsoe jaten ematen. Baña ilargia baxen gaitz, lortuteko gauzak eskatzen dabez.

Olakorik egija danentz? Ezta ixango, baña. Neu ule-soil nazan legetze. Zin andija egin dot geure, neure ulerako zifa esan dot-eta. Noiztik diran olako gauzak eskatzen dabezenak?

Argontzio etzozu ixotu biaf - ixango, Txakur-zaixa dabilitz. Ofeik ikusi gurako zeunkez?

Erdu neurkein. Ronda-txaidian dagoz olako batzuk. —Ene, Ronda txidian "txikito" bana-abeftzo-edo? Ez txikitik eztot atzeten.

Abelgoñiak lakoxe gixonak dagoz of Ronda txaidian. Safta gadijan etxe onetan. Zixeza, eza? Atxidia be iluna... Gaizkileen estalduteko toki berezia. Gaizkileen tokia ja ixan be...

"El Nervion". Etxe onetan izpafingi antzeko ofi loi ori agirialdutu. Artezari jaun bat ei-dago. Jaun da etzak. Kataliko zintza... Emen dagoz gixonak ikusten dozuz, ezta? Ara, ba: oneik umiak legetxe lortu ezin dakez gauza bat eskatu nai dabe.

—Zer da gauza ori? Kapeladun gixonak ofen zoruk dira?

—Zoro a erdi. Abeftzaliak zapaldutia gura dabe. Euzkadi osuan abeftzale garaua beti utzi-baño, garbiñu eib-ezabedez.

—Umiak dira oneik edo zoruk?

—Ez, eztira umiak, baña zoruk be ez. Dongiak dira, lotsa-bakau, gaizkileen.

—Itz gogofik diñozuz...

—Itz gogofik eztago pisti txafak zapalduko. Oneik gaizkileen legetxe erail biaf afezto.

—Oben andija egin dabe-edo.

—Bai oben andija. Uskuñtza mañe dabela esaten dabe. Katolikak dirala be azaldutzen dabe. Beti ona egiteko prest ei-dagoz, baña guzufe, lodaferkeriz zapokerik, ta keri gustijak abeftzalien aufka lan-egiteko etzauko lebarik.

Ikusi dozu orain agirialdu daben idaztiñu? "Judaismo, Nacionismo, Comunismo" idazti dabe azalan. Eta bañuko izki loyak, lixunen baten semia danak idaztu dauzan leñut-an, euzko-abeftzaletasuna jutxatzen txindia ta laguntzaz zabalduen dan galibida dala dirasku.

Doipurubaren itzak axtzen daiztuz geure aukia, ta gero gixonik dongienak idaztiñu dabez itzak geure alako txafikeria konpontzen dabe. Ixenik etzauko ori egin dabenak. Egija esateko afeñak dako etzauko lebarik, Iruñako eftxadanoren salduen ian dabe.

Zergaik olako idaztiñu? Ezer beste bide batetik lortu ezin eta ofa jo dabe gaizkien. Abertzalesunaren aufka etzauko lextak idaztzen dabe. Zerik eztatu gauza orinak, guzufe, urku, atzipeu gura dabe.

Baña ilargia etzauko dozube, lotsa-bakau. Afazago lortuko zeunkie goyan dabilan arto-bergo edo ilargi ori, abeftzaletasuna zapaldu baño. Uskuñtza-zaliak dirala azalduko dabe gixon onile. Iñori ixen-ona kenzia etza katoliko batzen lana.

Agifeñaf Joseba Andoni'ren aufka itzak be bañira. Sion'go irakaskiak ei-dira aldun onen onu-emotzialiak. "El Nervion," en agirialdu dabe idaztioñi ori... Eta "Prensa Católica," itzal austuko dabe izpafingi ori, emakume bijotz-bera dauenak...

Beste biderik etzauko geure aukia egiteko ta guzufe bidetik. Geure biñiztan dedurik onena, katolikotasuna daukoñun aufka ofelako zapokerik dinueñazanari buruak kenda dala.

Baña zetarako, lañituko gara. Afo guaz geure bidian. Aufera guaz ta txakufak atzian geratzen dira ausikia. Ezer egin dabe egir eta guzifa, bekatxa ta dolafkeria batzen dabez geure aukia. Ondo dagoz.

Portunaten bañera gipetatu, konpesean juan da ezañ terukatu. Norbere burua legez progiuma amatu biximodu bafit bat auferantza aitu gloria penakafik ez dezenak trukatu.

Portunaten bañera gipetatu, konpesean juan da ezañ terukatu. Norbere burua legez progiuma amatu biximodu bafit bat auferantza aitu gloria penakafik ez dezenak trukatu.

Si usted se marea al VIAJAR es porque quiere. Tomando dos capsulas de ONDOIBIL antes de emprender un viaje, el MAREO no puede producirse. Venta en farmacias.

ERRIJETATIK

GAUTEGIZ DE ARTEAGA

Uafa.—Bertso oneik, Ozerin'daf Markeñiñe 70 urteñan Maiarriko anderari entzun dira. Ta emakume onen diño, berari, gastetxuba zala, Bizkaia'taf Pantzeska 71 urteñan "Ixuña", ko gixonak irakatsi eusoza. Beraz, bertso oneik be oso zafak ixan biañ dabe.

MAÑARIKO. Uafa.—Neuftitz oneik jaunari batek egina-edo dira. Oso atseginañ yatzaz neuñi, bestiak zer esango daben etzaki bañia. Olerkari-bijotza eukan neufititz oreñik egin ebanazan. Tamala eferakada, geyegi ixan-tia. Goikuan amar agindubak, efi geyen-ten aukifuenten dira bertoetan, jaunariak, ba, umiai erakusteko neufititzetan jaftzen ebezan. Gai onetzañ lan berezia egin dagikegu. Efi gustijetako biltu a la zelako idaztia argitaldu geinkian! Euzkadi'ko efi geyen-ten gau batetaz diran neufititzak batzia gauza edeñia. Jakintza andirik eta biañ olako lanetarako, bañ Maiarriko" argi ofi txalorrik sutsubenak jo biañko dautsoguz. Emakume azkaf ta langile onena dogu. Lauaxeta.

ABERZALIAK.—Asko gara errijon abeftzaletak, baña bananduta gabitz ardi-galdubak lez. Ganera euzkel-ixenak umiai iminden exira ausatzen. Ori eta aberiñan matasuna.

BASORDE. Uafa.—"Konke" labuftu egin dautzudaz, eta? Nagon ixilik. Orain arte be efi ofetakoak naiko gora-berarik erabili dot-eta.

Errijetatik. —Asko gara errijon abeftzaletak, baña bananduta gabitz ardi-galdubak lez. Ganera euzkel-ixenak umiai iminden exira ausatzen. Ori eta aberiñan matasuna.

Alkondarra eta enparauko gixon-janzkiyak.

Loyola-kalea'n 3'garren san bakiyar.

DONOSTIA'N.

¿Txakurrak...?

Ergamo eta Sopataf jauna aguf andi bana zinkatu eutsen alkai, baña txakurak ofukia asiz ziran. Geure jaunak ezin banandu ehezan txakurak eta tira-tirakolokietatik ebiltzazan.

Txakuf bat zarala.